

פרשת "ויקרא" כינור דוד

ע"ש דוד שלמה בן ריבה ז"ל
ראש-הכולל הרב אורי פולק שליט"א

מס' 40

פרשת תזריע - עפ"י הפשט רבינו בח"י

"אשה כי תזריע וילדה זכר"

וכן אמרו רז"ל בסוף פרק המפלת (נדה לא:): שלושה שותפין יש בו באדם, הקב"ה אביו ואמו, אביו מזריע לובן שממנו מח וגידין ועצמות וציפורניים ולובן שבעין. אמו מזרעת אודם שממנו עור ובשר ודם ושיער ושחור שבעין, והקב"ה נותן בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודיבור שפתים והילוך רגלים ודעה ובינה והשכל. ומילת תזריע יוצאת. ועל דרך הפשט פירושה תמסור הזרע, כי הוא הפיקדון אצלה מן הזכר כזרע השדה שהוא פיקדון בגוף השדה שיצא בעיתו, ומזה אמר הכתוב (שמות כ"א): "כאשר ישית עליו בעל האשה", לא כאשר תשית עליו האשה, כי הילדים שלו והוא הראוי לתת בהם ערך, וכבר כתבתי שם.

אבל חכמי הטבע אומרים כי כל גוף העובר לאשה ואין בו לאיש רק הכח הנקרא בלשונם היולי שהוא נותן צורה בחומר, כי הזרע בהתערבו עם דם האשה נותן בו הצורה והתיקון, ומבדיל ממנו המותרים שלא יצליחו בעובר, ומקפיא אותו כעניין הנקבה המקפיא החלב. ויש להם ראיות לדעתם, האחת מביצת התרנגולת שהיא מגדלת אפרוח כשהיא באה מן הזכר וכשהיא מן המתפלשות בעפר אינה מגדלת אפרוח כלל, לפי שהזכר נעדר ממנה שהוא נותן הצורה, וכן דעת רז"ל בפרק קמא דמסכת יו"ט (ביצה ז.): "יהבו ליה ביעי דספנא מארעא אזל אותיבינהו ולא אפריחו".

והשנית, ממקצת העופות שמולדין בחיבוק בלבד ולא נראה בהם פליטת זרע וזה ראה כי זרע האיש איננו חלק מהעובר. והשלישית, מדג הנקבה שתוליד ביצים בעצמה, ואחר כך כשיפיל הזכר זרעו עליהם כל מה שיפול הזרע עליהם יהיה מהם דג וכל הביצים שלא יפול עליהם לא יהיה מהם דג כלל, ואין זה נמצא בבעלי-חיים בלבד אלא גם בצמחים, שאם תיקח עץ התמר הזכר ותרכיבוהו עם התמר שהיא נקבה אז יצליח לעשות פרי, והעניין כי הזכר נותן לנקבה חמימות, עימו ישלם בישול התמרים, זה דעת החכם ראש הפילוסופים עם קצת ראיותיו.

וטעם הדבר באשה מזרעת תחילה יולדת זכר, איש מזריע תחילה יולדת נקבה, לפי שכשהאשה מזרעת תחילה זרע הזכר שהוא אחרון בא ומתגבר עליו ולפיכך יולדת זכר דעילאה גבר, איש מזריע תחילה טיפת הנקבה באה באחרונה ומתגברת עליו ולפיכך יולדת נקבה. והעניין כי הטיפה הראשונה אשר תהיה מהזכר או מהנקבה היא כמו השדה שזורעים בו, והטיפה האחרונה כדמיון הזרע שזורעין בשדה, ולפי שכשהאשה מזרעת תחילה הרי הטיפה היא כשדה וטיפת הזכר שבאחרונה היא הזרע, ולפיכך תלד זכר כמותו, וזה לשון תזריע, ואם הזכר יזריע תחילה הרי הטיפה היא כשדה וטיפת הנקבה שבאחרונה היא הזרע ותלד נקבה כמותו.

ועל דרך חוכמת הטבע אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, כי כשהאשה משתוקקת לבעלה ומתחממת בחשקו כל רצונה ומחשבתה עליו ומציירת צורתו בלבה, ומתוך אותו חשק ממהרת ומזרעת תחילה ובכח אותה המחשבה המצוירת בלבה תלד זכר שכנגד לבה ועיניה, וזהו עניין המקלות ליעקב אבינו, שהיה עושה בהן ציורין והצאן כשהיו מתחממות היו מתעברות צורת אותן הצורות שהיו רואות בשעת תשמיש, ונשתוו בזה זכרים ונקבות, והוא הדין במין האדם, וכל שכן הוא, שהרי אם במין הבהמי יש לו כח בציור המחשבה, על אחת כמה וכמה במין השכלי, ומי שהוא יכול לכבוש את יצרו ומשהה את עצמו כדי שתזרע היא תחילה קיבל שכרו כי היא יולדת זכר מן הטעם הזה.

בברכת שבת שלום
הרב אורי פולק שליט"א

שיעורי תורה לגברים

יום ראשון 20:30
מבשרת ציון, ביהכ"נ עין חמד

יום שני 19:30
גבעת זאב,
ביהכ"נ רח' שבט בנימין

יום שלישי 21:00
הר חומה, רח' שמעון בן חמו 26

יום חמישי 21:00
בית וגן, משפחת ראובני
רח' אליעזרי 1,

יום שבת 15:00
גבעת זאב,
ביהכ"נ רח' שבט בנימין

מוצש"ק 22:00 גבעת זאב
רח' הכלנית 16/2
משפחת אסרף

הקדשת העלון

הרוצה להקדיש את העלון לעילוי נשמת, רפואה, זיווג הגון, לפרנסה וכיו"ב וכן הרוצה לתרום לפעילות הרב פולק שליט"א יש לפנות לטל' 050-2057937. אפשרות לעשות פדיון נפש לחולים ע"י הרב.

למני השבת:

רמז - בעל הטורים

א. אשה כי תזריע- סמך והתקדשתם לאשה כי תזריע, שצריך לקדש עצמו בשעת תשמיש. וכתוב לעיל: "אל תשקצו נפשותיכם" ודרשין מיניה שלא ישהה את נקביו, רמז לבא מבית-הכסא אל ישמש מיטתו מיד, להבדיל בין הטמא ובין הטהור. וסמך אשה כי תזריע, שצריך להמתין שלושה חודשים להבחין בין זרע לזרע ולפרוש ממנה סמך לויסתה.

ב. תזריע וילדה (742)- בגימ' צורת אדם (עם הכולל 742).

ג. זכר (227)- בגמ' ברכה (227).

ד. וטמאה שבעת ימים- וכן ז' ימי אבלות כלעומת שבא כן ילך.

ה. וביום השמיני- פסוק זה יש בו תיבות ואתיות כמו שבפ' ויכלו, לומר שמילה דוחה שבת.

ו. וביום השמיני ימול בשר (1067)- בגמ' שכל היום יהיה כשר למול (1067).

ז. ושלישים (686)- בגמ' כלם סמוכים ולא מפוזרים (686).

ח. ובן יונה או תור- בכ"מ מקדים תורים לבני יונה חוץ מכאן, לפי שאינו מביא אלא אחד, שאם ימצא יונה- לא יקח תור, לפי שבן זוגו מתאבל עליו ואינו מזדווג לאחר.

ט. והנה הנגע- ל' והנה נופל על דבר שלא נודע קודם לכן כמו בכאן שהיה סבור עד עתה וכן והנה היא לאה.

י. באדם- ד'. הכא, ואידך או באדם אשר יטמא לו. ובוגדים באדם תוסיף איירי באשה זרה שמפתה האדם עד שישמע לה וזהו אשר שלט האדם שהיא שולטת בו ואם ישמע לה סוף שילקה בצרעת ויטמא כמת.

יא. סמך נגעים ליולדות- לומר שכל מי שאינו שומר נדות הולד מצורע (ד"א) והקב"ה אומר לולד אם תטיב את מעשיך ראה מה בראתי למעלה ממך בהמה וחיה למאכלך ואם הרעות מעשיך הרי נגעים בצידך.

יב. פרוח תפרח- ב' במס' דין ואידך פרוח תפרח ותגל, לומר כשפרוח תפרח הצרעת בכולו יגיל, כי אז יטהר.

יג. הזקן- ג' הראש או הזקן. הזקן זקן אהרון. וגם את הזקן תספה במפלת סנחריב, מלמד שלקו בצרעת ובשביל שאהרון רואה את הנגעים ומטהרם בלוג שמן זכה לשמן הטוב של המשחה שיורד על זקנו.

יד. נגעו- ב דין ואידך אשר ידע איש את נגעו ויטהר ממנו בתשובה קודם שיתפלל.

טו. וראשו- ד' דין ואידך וראשו בשמים. וראשו מגיע השמימה. וראשו לעב יגיע. בשביל שהגיע ראשו עד לשמים ע"כ נגעים באים עליו וראשו יהיה פרוע.

טז. בדד ישב- לפי ששלח מדנים בין אחים בלשון הרע וגרם לזה לבד ולזה לבד.

יז. וכבסו (ע"ה 95)- בגמ' כל האדם (95). הציווי בכאן והכיבוס בכל אדם.

יח. זאת תורת נגע- תורת המצורע. תורת אשר בו. זאת התורה. תורת הצרעת. ה"פ כנגד ה' חומשים, לומר שהמספר לשון הרע כאילו עובר על ה' חומשי תורה. י' פרשיות של נגעים הם בין נגעי בגדים ונגעי בתים, שאם יקיימו י' הדברות ינצלו מאלה עשרה.

יט. ידוע שהאשה יש לה רנ"ב אברים- 4 יתרים שהם 2 צירים ו-2 דלתות. כאשר האשה בהריון הם נסגרים בכדי לשמור על התינוק ומקבלים צורה של אותם סתומה. כל ציר ודלת- ציר אות י ודלת שתי ווים, סה"כ 22 כנגד 22 אותיות התורה. ישנם 2 צירים ושתי דלתות, כלומר 22 כפול 2 = 44. כמניין דם. שבשעה שנפתחים הצירים יוצא לאשה דם ואז יוצא הילד שהוא ג"כ בגמ' 44.

"אשה כי תזריע" - הה"ד (תהלים קלט): "אחור וקדם צרתני". א"ר יוחנן: אם זכה אדם - נוחל שני עולמות הזה והבא, הה"ד אחור וקדם צרתני, ואם לאו - בא ליתן דין וחשבון, שנאמר (שם): "ותשת עלי כפכה" כדכתיב (איוב ג): "כפך מעלי הרחק". אמר ר' שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקדוש ברוך הוא אדם הראשון אנדרוגינוס בראו. אמר ר"ל: בשעה שנברא דו פרצופין נברא ונסרו ונעשה שנים גבים גב לזכר גב לנקבה. איתביין ליה (בראשית ב): "ויקח אחת מצלעותיו". אמר להן: מסטרוהי, כדכתיב (שמות כו): ולצלע המשכן. אמר רבי ברכיה ורבי חלבו ורבי שמואל בר נחמן: בשעה שברא הקב"ה אדם הראשון מסוף העולם ועד סופו מלא כל העולם כולו בראו. מן המזרח למערב מנין? שנאמר אחור וקדם צרתני. מן הצפון לדרום מנין? שנאמר (דברים ד): "ולמקצה השמים ועד קצה השמים". ומנין כחללו של עולם? שנאמר: "ותשת עלי כפכה". אר"א: אחור זה יום ראשון וקדם זה יום האחרון על דעתיה דר"א דכתיב (בראשית א): "תוצא הארץ נפש חיה למינה". נפש חיה זו רוחו של אדה"ר. אמר ר"ל: אחור זה יום האחרון וקדם זה יום הראשון על דעתיה דר"ל דכתיב (שם): "ורוח אלוקים מרחפת על פני המים" זה רוחו של מלך המשיח. אם זכה אדם - אומרים לו אתה קדמת לכל מעשה בראשית. ואם לאו אומר' לו - יתוש קדמך שלשול קדמך. אמר רבי ישמעאל ברבי תנחום: אחור לכל המעשים וקדם לכל העונשין. ר' יוחנן אומר: אף קילוסו לא בא אלא באחרונה שנא' (תהלים קמח): "החיה וכל בהמה רמש וציפור כנף" ואחר כך "מלכי ארץ וכל לאומים". א"ר שמלאי: כשם שיצרתו של אדם אחר בהמה חיה ועוף כך תורתו אחר בהמה חיה ועוף הה"ד זאת תורת הבהמה ואח"כ אשה כי תזריע:

ד"א "אשה כי תזריע וילדה זכר" - הה"ד (שם י): "חיים וחסד עשית עמדי ופקדתך שמרה רוחי". רבי אבא בר כהנא אמר תלת: בנוהג שבעולם אם נוטל אדם ארנקי של מעות ונותן הפה למטה אין המעות מתפזרות והולד שרוי במעי אמו והקדוש ברוך הוא משמרו שלא יפול וימות אין זה שבח הוי חיים וחסד עשית עמדי. ר' אבא בר כהנא אמר אחרי בנוהג שבעולם בהמה זו מהלכת רבוצה והולד נתון בתוך מעיה כמין שק והאשה זו מהלכת זקופה והולד נתון בתוך מעיה והקב"ה משמרו שלא יפול וימות הוי חיים וחסד עשית עמדי. רבי אבא בר כהנא אמר אחרי, בנוהג שבעולם בהמה זו דדיה במקום רחמה והולד יונק במקום בשתה והאשה זו דדיה במקום נאה והולד יונק במקום כבודה ואין זה חיים וחסד הוי חיים וחסד עשית עמדי. אמר ר"א: אם ישהה אדם בחמין שעה אחת אינו מת, ומעיה של אשה מרותחין והולד נתון בתוך מעיה והקדוש ברוך הוא משמרו שלא יעשה שפיר ושלא יעשה שליא ושלא יעשה סנדל ואין זה חיים וחסד הוי חיים וחסד עשית עמדי. אמר רבי תחליפא דקסריא: אם אכל אדם פרוסה אחר פרוסה לא שניה דוחה את הראשונה האשה הזו כמה מאכל היא אוכלת וכמה משקים היא שותה ואינו דוחה הולד אין זה חיים וחסד. אמר רבי סימון: מעיה של אשה עשויה קינין קינין פיקין פיקין חכילין חבילין בשעה שהיא יושבת על המשבר אינה משליכתו בבת אחת. במתלא אמר: אשתרי חד חבל אשתרי תרין חבלין. אמר ר"מ: כל תשעה חדשים שאין האשה רואה דם בדין הוא שתהא רואה. מה הקב"ה עושה מסלקו למעלה לדדיה ועושהו חלב כדי שיצא הולד ויהיה לו מזון לאכול וביותר אם היה זכר שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר :

ד"א "אשה כי תזריע" - הה"ד (איוב לח): "ויסך בדלתים ים בגיחו מרחם יצא" ר"א ור' יהושע ור"ע. ר"א אומר: כשם שיש דלתות לבית כך יש דלתות לאשה, הה"ד (שם ג): "כי לא סגר דלתי בטני" ורבי יהושע אומר כשם שיש מפתחות לבית כך לאשה, הה"ד (בראשית ל): "וישמע אליה אלוקים ויפתח את רחמה". רבי עקיבא אומר: "כשם שיש צירים לבית כך יש צירים לאשה". הה"ד (שמואל א ד): "ותכרע ותלד כי נהפכו עליה ציריה" בגיחו מרחם יצא ע"י שמתגאה לצאת (איוב לח): "בשומי ענן לבוש" זה השפיר (שם) "וערפל חתולתו" זה השליא, "ואשבור עליו חוקי" אלו שלשה חדשים הראשונים. ואשים בריח ודלתים אלו שלשה חדשים האמצעים. ואומר "עד פה תבא ולא תוסיף" אלו ג' חדשים האחרונים ופה תשית בגאון גליך. רבי איבו אמר: בעון גלליך לפי שהולד הזה כשהוא יוצא מלא גללין וכל מיני סירוחין והכל מחבקים אותו ומנשקין אותו וביותר אם הוא זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר :

ד"א "אשה כי תזריע" - הה"ד (תהלים נא): "הן בעוון חוללתי". רבי אחא אמר: אפי' אם יהיה חסיד שבחסידי א"א שלא יהיה לו צד אחד מעון. אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: ריבון העולמים, כלום נתכוון אבא ישי להעמידני והלא לא נתכוון אלא להנאתו תדע שהוא כן שמאחר שעשו צרכיהן זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן ואתה מכניס כל טיפה וטיפה שיש בו, והוא שדוד אמר (שם כז): "כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני" (שם נא) "ובחטא יחמתני אמי". א"ר חייא בר אבא: אין האשה קולטת אלא אחר נדתה ובסמוך וביותר אם היה זכר הה"ד אשה כי תזריע וילדה זכר :

ד"א "אשה כי תזריע" - הה"ד (קהלת יא) תן חלק לשבעה וגם לשמנה. תן חלק לשבעה - אלו ז' ימי נדה. וגם לשמונה - אלו ח' ימי המילה. אמר הקדוש ברוך הוא: אם שמרת ימי נדה אני נותן לך בן ואת מולו לשמנה ימים הוי וביום השמיני ימול בשר ערלתו :

תנא צורת הולד כיצד? תחלת ברייתו דומה לרשון. ב' עיניו כב' טיפין של זבוב, וב' חוטמיו כשתי טיפין של זבוב. ושתי אזניו כשתי טיפין של זבוב. ושתי זרועותיו כשתי חוטין של זהורית. פיו דומה לשעורה. גיתו כעדשה. ושאר אבריו מצומצמים בו כגולם. ועליו הוא אומר (תהלים קלט): "גלמי ראו עיניך". ואם היתה נקבה - סדוקה כשעורה לארכה נתוח ידיים ורגלים אין בה. כיצד הולד שרוי במעי אמו - מקופל ומונח כפנקס. ראשו מונח לו בין ברכיו, שתי ידיו על שני צדעיו, שני עקביו על שני עגבותיו, פיו סתום טיבורו פתוח ואוכל ממה שאמו אוכלת ושותה ממה שאמו שותה ואינו מוציא רעי שמא יהרוג את אמו. יצא לאויר העולם - נפתח הסתום ונסתם הפתוח :

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי וגו':

נדע מ"ש חז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. והענין הוא, כי כשתגבר טיפת הנקבה על טיפת הזכר, אז הולד זכר יוצא תחלה. ולכך אימא עילאה, הקדימה והזריעה בתחלה, ולכן נולד ממנה ז"א דכורא, קודם אל הנוקבא, וגבר הוא עליה. אבל נוקבא תתאה רחל, הזריעה לבסוף, ואז נולד הבריאה קודם עולם היצירה, שהוא הזכר, וגברה עליו, למעלה ממנו:

אשה כי תזריע וילדה זכר:

יאמר באופן זה, כשתסיר ממנין אש"ה (306) מנין יסוד (80), שהוא הזרע מ"ן שלה שהוא ביסוד, אז ישאר כמנין זכ"ר (227 עם הכולל) שישאר בה. עוד כשתסיר מאש"ה (346) מנין זכ"ר (227), ושבעה אותיות מלוי זכר, כזה, זי"ן כ"ף ר"ש , ישאר כמנין חסד (72), ר"ל, שיצאו הדינין, ונשאר החסד:

וביום השמיני ימול וגו':

(מזולתו) טעם היות המילה לשמונה ימים, להורות על שבעה מלכין קדמאין, דלא אתקיימו עד בא השמיני, ואתגלי חסד עילאה בפום אמה, ואתבסמת נוקבא. ולפיכך מילה ופריעה, כי היכי דלתגלי חסד עילאה עד היסוד בה, ומבסם לה לנוקבא. (ע"כ מזולתו):

"וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וכו'"

דע כי עניין הטלת הזוהמה בחווה גם זה. וזה בסיבת היות אדם הראשון ממוקם כפרתו נברא מן העפר. ולמה לא לקחו מגן-עדן? לפי שידע שיחטא, ואם היה מעפר הגן- לא היה לו כפרה עולמית. אבל הכניסו לגן והוציאו בחטא הטלת הזוהמה שהיא תערובת השבעים אומות עם ישראל בבטן חווה, וזו היא שפירסה נידה. באותה שעה יצא קין שופך דמים והבל נשפך דמו, ומשם סיבת דם הנדות באשה, שנאמר: "אשה כי תזריע וכו' וטמאה שבעת ימים".

וסיבת הטמאה לזכר שבעת ימים על סיבתה שמזרעת תחילה אודם אז יולדת זכר. גם יובן ארבע ערלות שיש באדם, ולמה לא נימול אלא מעורלת הבשר. הסיבה כי זה רומז לד' ערלות האילן, וערלת הבשר הוא מקום חטא האדם ששם נרמז הטלת הזוהמה וסיבת הקרי הנק' רע מורכב מטוב ורע. ועניין הקפאת הזרע בהתערב עם דם האודם בהמובחר ומה שנשאר מהשמרים נשאר למזון הולד ונרמז זה בפסוק (תהלים נ"א פז'): "הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי" עוון רמז לאב מהלובן וחטא רמז לאדם, ועניין פסוקי איוב (איוב י' י'): "הלא כחלב חתיכני וכגבינה תקפיאני" רמז למה שאמרנו.

ונחזור לעניין הטלת הזוהמה ועירב הטוב והרע הוא עירוב שבעים אומות, כי סמא"ל היא מלך על שבעים שרים ומיכאל על שבעים סנהדרין שבעים נפש לבית-יעקב. ומכאן תבין טעם שאחר שבעה ימים ולילה אחת צריך לימול הבן, בסוד הפסוק (תהלים צ'): "ימי שנתינו בהם שבעים שנה". ודע כי לכל שנה יש שר אחד, ואין רשות לאחד לעבור בתחום חברו, וזהו הסיבה שאין מעשרין מיטן על החדש, כי אם כל אחד בשנתו, וג"כ לעשות תשובה בכל שנה באותה שנה, כי אין תשובה שנה זו מועלת לשנה אחרת. וז"ס קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, שהוא ברשותם והקב"ה חס עליו וקורעו.

אבל כישיגיע אדם לשמונים שנה- אין להם רשות עליו. וז"ש "ואם בגבורות- שמונים שנה" שנתגבר עשרה שנים יותר עליונים מהם, ולכן אמר הכתוב: "וביום השמיני ימול"- יצא משליטת השביעיות ובא לשמיני.

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וכו' אשה כי תזריע וכו' וביום השמיני ימול בשר וכו':

ויש לדקדק באומרו לאמר שני פעמים, והיה די באחת. ועוד סמיכות מצות מילה לטומאת הנידה ולנגע צרעת, מה קשר ושייכות יש זה עם זה, ועוד אומר למטה אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת, נראה שאין זה סדר נכון, וכך היל"ל אדם כי יהיה בעור בשרו נגע צרעת שאת או ספחת או בהרת. אמנם יובן ע"ד מ"ש רז"ל שבעון שעברה חוה על צווי השי"ת נתקללה בדם הנדה ובדם בתולים, כמו שדרשו על הרבה ארבה. וזהו שיעור הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר, כלומר על אמירה שאני צריך לומר לך על הנדה והלידה, ואם יאמר נא ישראל מאין באה טומאת הנדה לבנות ישראל הקדושים, לזה אמר דבר אל בני ישראל וכו', כלומר בשביל אותה אמירה שאמרתי לחוה ועברה עליה, נענשה בטומאת הנדה, לזה וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוותה תטמא: